

העם

דעת דור האחר

השאלה, מי היית בוחר היום לראש ממשלה? לא ירדה עדיין מסדר-היום של המדינה.

השבוע היא צצה מחדש, במישאל של ניצוץ, ביטאון הסטודנטים הירושלמים. ניצוץ, כדוגמת העולם הזה (1928) הציג לבותרים רשימה שמית, שכללה אישים מ כל המפלגות בישראל. 207 סטודנטים נטלו חלק במישאל, בתרו ראש-ממשלה על-ידי סימון האיש הנראה להם. בניגוד לעולם הזה, שמישאלו ההמוני הקיף ציבור מפורז ובתלימוגו, הגביל את עצמו ניצוץ רק לקהל קוראיו — הסטודנטים.

האינטליגנטיים. דויד בן-גוריון ולוי אשכול, שרק לפני חודש זכו במספר הר קולות הגדול ביותר במישאל ההמוני, ירדו בקרב הסטודנטים בצורה מדהימה. בן-גוריון ירד מ-22.2 אחוז ל-6 אחוז, ואשכול מ-19.5 אחוז ל-3.3 אחוז. לעומתם עלו לראש הרשימה שני נציגים אחרים של רפ"י והמערך: משה דיין הועמד על-ידי הסטודנטים בראש הרשימה, כשהוא מרכז 18.7 אחוז, ואילו יגאל אלון מופיע מיד אחריו עם 14.7 אחוז.

השלישי ברשימת ראשי-הממשלה המיוע-דים הוא מנחם בגין (10%), ואחריו נמצא אבא אבן (8.6%). תוצאות מישאל האישים של ניצוץ יעסי-קו בחודאי את עסקני המפלגות, המרבים לדבר על הנוער כעל עתיד המדינה. כי אם הנוער בכללותו הוא העתיד, הרי ש-הסטודנטים, שהם החלק האינטליגנטי שבו, הם השאור שבטיה.

במקום החמישי הציבו המצביעים האינטלי-גנטיים את יגאל ידן, עם 6 אחוז, כשמיד אחריו נמצא אורי אבנרי, עם 5.3 אחוז. פרט מעמיק: במישאל העולם הזה זכה אבנרי למספר קולות קטן יותר שהסתכם ב-4.4 אחוז.

מי ירד? אולם לא רק הזוכים משכו תשומת-לב בקרב מנתחי תוצאות המישאל. לא פחות מהם היו מעניינים גם המפסידים, שאותם דחקו הסטודנטים לתחתית הרשימה. כך מופיעים בקבוצת המועמדים שקיבלו פחות מ-1.5 אחוז: יצחק רפאל, אבא חושי, חיים משה שפירא, שמואל תמיר, גדעון האוזנר, ישראל גלילי, יעקוב חזן, מאיר וילנר ופינחס רוזן.

במצב קשה יותר הועמדו פינחס ספיר, גולדה מאיר, נחום גולדמן, מאיר יערי, אריה בן-אליעזר ויעקוב מרדור. אף סטודנט לא הצביע בעדם.

כעשרה אחוז מכלל המצביעים ציינו, כי לא מצאו ברשימה שום מועמד מתאים לכהונת ראש-הממשלה.

צד אחר של מישאל ניצוץ נגע מפלגות בכללותן, ולא לאישים. התוצאה המדהימה הייתה: רק העולם הזה — כוח חדש, רפ"י, עלו. לגבי השאר לא חלו שינויים ניכרים.

יחסים מרחבים

זבנג ודיברנו

אורחי ישראל יודעים כי משה דיין הוא ניצוץ של סיעה אוטונומית קטנה בכנסת. הם יודעים גם כי הוא אוהב, מדי פעם, ל-משוך תשומת-לב מעשית יוצא-דופן, כגון נסיעה לחיאטאנס; או בהכרזות מפוצצות, שהוא עצמו שוכח אותן למחרת היום. אולם לגבי העולם החיצון, דיין מופיע עדיין בדמות הרמטכ"ל של סיני, הנציג הי-רומנטי של המדינה וצה"ל. לכן מייחסים למעשיו ולדבריו חשיבות כמלכתחילה, כאילו היו ביטוי למדיניות ישראל.

פדרציה שמית. כך זה היה לפני שבועיים, כאשר השמיע דיין רעיון שנלקח, בחלקו, מאוצר-הרעיונות של העולם הזה. ההצעה: יש להקים מדינה פלסטנינית, וזו תכנס לפדרציה עם מדינת-ישראל. דיין הואיל לצרף לפדרציה זו גם את עבר-הירדן, שתהווה גוף נפרד, ואת לבנון. אורחי ישראל קראו, חייכו ושכחו. כי רעיון כזה, כבואו מפי נביא ה"זבנג וגמרנו", אינו נראה כרציני ביותר.

אין כן התייחסו לכך מנהיגי ערב, ובייחוד ראש ממשלת ירדן, וספי תל. הוא הרגיש מיד כי הצהרת דיין ניתנת לניצול. השבוע כינס תל את עתונאי ירדן, נאם בפניהם במשך שלוש שעות על המזימה ה-נוראה של הציונים, שוקיירי ועבדאל-נאצר. כל אלה רוצים לבתר את ממלכת הירדן,

להקים מדינה של פלסטין, שתהיה משועבדת לישראל. בקיצור: אימפריאליזם ישראלי, ב-עזרת שוקיירי ונשיא מצרים.

דבר והיפוכו. בשביל התעמולה ה-ירדנית, היתה זאת מתנה מן השמיים. כי מזה שבועות מנהלת קאהיר תעמולת-זוהעה חריפה נגד ירדן, טוענת שהיא משועבדת לישראל ומגינה עליה. עתה הפכו הירדנים את הקערה על פיה, בעזרתו של דיין.

אבל דיין לא יכול היה להסתפק בכך. הוא נאם שוב, והפעם גרם לתוצאה הפוכה. הכריז דיין, השבוע: על ישראל וירדן ל-שתף פעולה ביניהן, לטובת שתיהן. ישראל תיתן לירדן גישה לנמל חופשי בחיפה, ו-ושתיהן תשתפנה פעולה באירגון התירות. היה זה ההיפך ממה שאמר דיין שבועיים לפני כן, כשדובר על הקמת מדינה פלסטנינית, שפירושה חיסול ירדן. אבל דיין לא הבחין כלל בהבדל.

לעומת זאת הבחין בו וספי תל. כי ה-הצהרה השניה של דיין נתנה סעד ישיר ל-תעמולה של שוקיירי, נוצלה מיד כזו ל-הוכיח כי אמנם מהווה המלך חוסיין שותף ומשרת של הציונים. ומי אמר את הדברים,

● מתכשל שינוי נוסף בתקנון הכנסת, שמטרתו לסתום עוד יותר את פי סיעת הכוח החדש. לפי הצעת ח"כ מפא"י זבורה נצר, עלולה ועדת הכנסת לבטל את זכותה של סיעה ליסול את רשות הדיבור כדי לנמק הימנעות מהצבעה על הצעה לסדר-היום והצעת-חוק פרטית. זכות הנמקת ההימנעות נישארה עד כה אמצעי אחרון של סיעת הכוח החדש להתגבר על סעיף סתימת-הפה, שהתקבל לפני שנה והמונע כמעט לגמרי מהסיעה להעלות הצעות-לסדר-היום והצעות-חוק-פרטיות.

● יחסי מזכירת מפא"י גולדה מאיר ושרי-החוק אבא אבן יתקררו עוד יותר. גולדה, שכינה במשך שנים בתפקידו הנוכחי של אבן, ממשיכה להתערב בתחומים אלה. הפגישה האחרונה שלה עם שרי-החוק הגרמני, וילי בראנדט, במועצת האינטרנציונל הסוציאליסטי ברומא, היתה רק דוגמה בולטת. על רקע זה, החלו אנשי רפ"י להפיץ שמועות, כאילו היא מעוניינת לקבל סמכויות מיוחדות, של מעין-קומיסאר מפלגתי לענייני חוץ.

● דויד בן-גוריון יגרום מזרתיות לחלק ניכר מראשי רפ"י, כאשר יחדש בקרוב את התקפותיו על מנהיגי התנועה הציונית. בעוד שיחס זה אל הציונות נחשב לשגעונו הפרטי של הזקן, מנסים מנהיגים אחרים של מפלגתו דווקא לקשור קשרים עם אותם מנהיגים ציוניים, כדי לזכות בחלק גדול יותר של תקציבי הסוכנות, ובתמיכה בתירוניהם הפוליטיים השונים. כלפי חוץ ישמיעו אלה את הטענה, כי התקפותיו של בן-גוריון על הציונות פוגעות בדמותה של המפלגה בעיני הציבור.

אני פשוט מכריח את עצמי!

● המלחמה הפנימית בתוך חרות תגיע בשבוע הבא לשלב חדש, עם כינוס ועידתה הראשונה של סיעת תכלת-לבן בהסתדרות. מטרתה הבלתי-מוצהרת של הוועידה: לנטרל את שני האופוזיצ'יונרים, ח"כ שמואל תמיר וח"כ אברהם טייאר, שהם כיום בין ראשי הסיעה.

● ח"כ אריה בן-אליעזר ויתר נאמני בגין יטלו את השלטון הבלעדי בסיעה. השלב שלאחר מכן: הסתערות על המיבצר הגדול של האופוזיציה, הסתדרות העובדים הלאומית.

● חלק מחברי המועצה הציבורית שליד רשות-השידור יצא נגד הנסיון המחודש של המערך להרחיב את התוכניות המעמדות את המיקרופון הממלכתי של "קול-ישראל" לרשות תעמולת המערך, שתושמע מפי שריה, עסקניו ופקידיו. מסע התעמולה הרדיפונית הוא חלק מן הפתרונות להתגברות על משבר-האימוץ.

● נוהג המתפשט אצל חברות כלכליות רבות, כדי להוציא יותר כסף מהממשלה: לרשום חלק מייצואן על השבועת חברותי בת שלהן. הטיבה: על-ידי כך גדל ייצואן של חברות-הבת לעומת ייצואן בשנים עברו, עובדה שתקנה להן זכות ליהנות מתמריצים גדולים עוד יותר.

● המועצה לעידוד הסרט הישראלי תנסה להכשיל את הצגת הסרט "אני אחמד", אחרי שכל יתר האמצעים המיני-הליים לא הועילו. מועצה זו היא המעניקה תואר של "סרט ישראלי", שבוכותו מקבלים בעלי בתי הקולנוע החוזר מס. יז"ר המועצה, פקיד משד המסחר והתעשייה אשר הירשברג, כבר חתה את הבקשה, בטענות פורמליות, ונראה שהפרשה תובא לפני בית-המשפט הגבוה לצדק. כוונת הדחייה: למנוע הצגת הסרטון, החושף עובדות מזעזעות על חיי פועלים ערביים הגדולות.

● צפויים זעזועים במערכת המשפט. שני שופטים מחוזיים עשויים להגיש התפטרותם בימים הקרובים, מתוך נימוקים סתמיים. למעשה יהיו להם פטריות אלה סיבות בעלות משמעות אישית ונוהלית רבה.

אם לא גדול האימפריאליסטים, הגנרל של מיבצע סיני?

מפלגות

חורת הקואליציה

בתום שנה אחת של קיום הקואליציה, מצ' אה מפ"ם שלא קל להצדיק את ישיבתה בה. אחת המוסכמות של החיים המדיניים בי-ישראל היא כי אין מודים לעולם בפה מלא בטיבה העיקרית לישיבה בממשלה. לא נהוג להגיד כי המישטר בנוי כך שמפלגה הי-יושבת בשלטון מקבלת חלק הרבה יותר גדול מן השלל הממלכתי מאשר מפלגה היושבת באופוזיציה.

מכיוון שעל כך לא נעים לדבר, יש צורך במציאת סיבות אחרות. השבוע נאלצה צמ-רת מפ"ם להסביר לתבריה מדוע היא יושבת בממשלה שביטלה, למעשה, את תוספת היוקר; שהורידה את השכר הריאלי של הפועלים; שהגדילה את האבטלה לממדים חסר-תקדים; שערכה את פעולת סמוע; ו-שראשה, לוי אשכול, הצהיר לפני שבוע בלבד כי בענייני חוץ ובטחון אין הבדל בינו לבין דויד בן-גוריון.

לולא אנחנו... מפלגה פחות-מומחית היתה, אולי, מתחבטת בענייה זו. לא כן מפ"ם. היא פעלה מתוך שיתוף-פעולה עם האגף הנגדי בממשלה, המייצג על-ידי ה-ליברלים העצמאיים. גם אלה נאלצו להסביר את ישיבתם בממשלה. התוצאה: ● טענת מפ"ם: לולא היינו יושבים בממשלה, היה משתלט בה הימין. ● טענת ה-ל"ע: לולא היינו יושבים בממשלה, היה משתלט בה השמאל.